

Ishaja vsak
dan razen
nedelj in
praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily
except
Sundays
and Holidays

LETO—YEAR XI.

Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL. TOREK 12. FEBRUARJA (FEBRUARY) 1918

ŠTEV.—NUMBER 26.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Spodpomoč proti potapljačam.

OVO SREDSTVO ODVZAME
MOČ ZELU TORPEDA.

Torpedna razstrelba ne bo po-
gremila ladje.

New York, N. Y. — Po izjavi
William L. Saundersa, podpred-
sednika mornariškega posveto-
valnega odbora, pri nagovoru ab-
solutov s pennsylvanske uni-
verzite so izrekli sredstvo, da po-
pljače ne bodo moge potopiti
ameriških transportov.

Mr. Saunders je rekel, da je
ta ladja, ki je sedaj v vladni
zbi, zasidrana v nekem atlanti-
nem pristanu, tako opremljena,
da ne more potopiti torpeda.

"Ne vem, iz kakšnih vzrokov
zadrževala sedaj take informa-
cije," je dodal mr. Saunders.
"Trav narobe je in mislim, da je
toro, ako sovražnik spozna, da
napočil čas, da so ameriški
transporti pripravljeni za preva-
nje čet, katerih sovražnik ne
more potopiti. Ladja ima lahko
njo v svoji strani v premeru
do 40 čevljev in vseeno se ne
potopi. Taka luknja bo ko-
j spustila vodo v desetino nje-
celice, ki ne spušča niti zra-
ve se."

Mr. Saunders je v detaljih po-
dalj, kako obstane na vo-
jeprav je torpedirana. Ladja
bila zgrajena po načrtih new-
yorkskega mornariškega inženirja
liamara F. Donnellyja, ki dela
mornariški posvetovalni odeli-
ni.

Seveda bo vzelo precej časa,
tako opremiti veliko števi-
transportov," je nadaljeval
Saunders. "Prepričan sem,
uprava ne bo nič opustila, kar
je življenje naših veliki od-
tov, ki jih pošilja prek At-
lanta."

Mr. Saunders je že v neki izja-
vi majo povdarjal, da je odbor
goče našel sredstvo, ki odpra-
vnevarnost potapljač. Takrat ni
pril o detaljih.

Prvi člani odbora, med njimi
omas Kobris, odborovi tajnik,
Frank Sprague, član odbora v
evah za potapljače, se strinja-
je mr. Saundersem, da so našli
stvo proti nevarnosti potap-
ja.

Washington, D. C. — Izjava
Saundersa, da so izrekli prak-
no sredstvo proti potapljačam,
meni, da so se ameriške in an-
gle mornariške oblasti resno
rijele naloge, da spravijo ne-
nost potapljač z morja. Nek-
je izjave admirala Jellicoea,
ega prvega britskega morna-
nega lorda, Daniela, ameriške
mornariškega tajnika in
jih uradnikov so povedale, da
pričela kampanja proti potap-
ja in da so sredstva tako
bila, da pričakujejo, da omeje
mornarsko nevarnost, če je po-
boma ne odpravijo.

Išji uradniki izjavljajo pri-
po, da so prepričani, da bo v
danjem poletju tako ustavile
mornarska nevarnost, da bo
bran trajen tok ameriških čet
potrebščih v Evropo. Mogo-
je dogodi le par takih manjših
od kot s "Tuscanijo."

Admiral Jellicoe je šel še dalje
rekel, da bo submarinska ne-
nost odpravljena v avgustu.
tem je tudi rekel, da bodo
imeli moč velike izgube na
m.

2ni tajnik Baker je pristal
sestani odsekom, da lahko
v 1918 prepeljejo 1,500,000
in jih zalagajo s potrebnimi
i.

LEZNIŠKI ZAVIRAČI ZA-
HTEVAJO POVIŠANJE
MEZDE.

Washington, D. C. — Železniški
dni odbor se rešuje zdaj na za-
ni zaviračev, ki tirjajo povi-
mezi in časopis za nad-

E. Heberling, predsednik or-
zajev, se je pritožil, da ni
poslov uveden osemurni de-
la.

Generalni štab reorganiziran.

IZKUŠENI MOŽJE BODO VO-
DILI VOJNO.

Ustanovljenih je pet divizij v ge-
neralnem štabu.

Washington, D. C. — Vojni
tajnik Baker naznanja reorgani-
zacijo generalnega štaba.

Vojni tajnik je izročil general-
nemu štabu s to odredbo najvišje
nadzorstvo pod njegovo direkti-
vo nad vsemi biroji in pisarnami
vojnega departamenta, nad opre-
mo, uporabo in transportirajo a-
meriške armade.

Generalni štab bo odgovoren,
da se vsa dela uspešno izvrše.

O tem ni dvoma, da odredba po-
meni velik korak naprej, ko bo
izvršena reorganizacija general-
nega štaba po odredbi vojnega
tajnika.

Zagovorniki predloge za usta-
novitev vojnega sveta in muni-
cijakega ravnatelja se zdaj tak-
lično umikajo in pravijo, da je
bil njih namen le spraviti vsa
vojna dela pod en odbor, ki obdr-
žava vsaki dan seje.

Vojni tajnik je izbral generala
Marcha šefom generalnega šta-
ba. O njem gre glas, da pripada
med najmožnejše oficirje. Ko se
vrne iz Francije, bo proučeval, da
so se v vojni upravi izvršile veli-
ke izpremembe v interesu uspeš-
nejše vojne uprave.

General Goethals, ki je vrhov-
ni armadni upravitelj in skladi-
šeni in prometni ravnatelj, dobi
mesto v novi organizaciji kot šef
nakupovalne divizije potrebščih
ali skladiščne in prevažalne divi-
zije.

Tajnikova odredba ustanovi
pet divizij v generalnem štabu,
ki nespoobijo generalni štab, da
nadzoruje vse vojno delo in ga
vodi uspešno.

VREME.

Danes nestanovitno vreme v
Illinoisu, malo hladnejše v sever-
nem delu države; jugozapadni ve-
trovi se spremene v severozapad-
ne.

Solnčni vzhod ob 6:52 a. m.;
solnčni zahod ob 5:19 p. m.

ZADNJE VESTI.

RUSIJA IZ VOJNE.

Amsterdam, 11. februarja. —
Brzjavka, ki je danes sem do-
šla iz Brest-Litovska, pravi, da
je Rusija proglasila vojno stanje
končano in je odredila demobiliz-
acijo ruskih sil na vseh frontah.

Brzjavka se glasi: Predsednik
ruske delegacije je danes (nede-
lja) izjavil, daštravno noče Ru-
sija podpisati formalne mirovne
pogodbe, da je proglasila vojno
stanje končano s Rusijo, Avstro-
Ogrsko, Turčijo in Bolgarijo. Od-
redila je takoj popolno demobil-
izacijo ruskih sil na frontah.

AMERIŠKI POSLANIK SE PO- ČUTI VARNIM.

Washington, D. C., 11. feb. —
Ameriški poslanik Francis je br-
sojavil dne 6. februarja, da se po-
čuti dobro v poslanstvu in a-
meriški koloniji. To brzjavko
smatrajo, da razveljavlja govori-
co, da so bili vsi diplomatje za-
veznikov poslani iz Rusije.

LONDON ČAKA NA DETALJE RUMUNSKEGA ULTIMATA.

London, 11. februarja. — Tu-
kaj niso dobili detaljev ultimata,
ki ga je Nemčija poslala Rumun-
ski, daštravno je rumunska nase-
bina v zvezi s Jasijem, kjer se na-
haja kraljeva družina. Sodijo, da
je bila v ultimatu prikrita grož-
nja o ofenzivi.

BERLIN POROČA O AKTIVNO STI NA AMERIŠKI FRONTI.

Berlin, 11. februarja. — Brit-
ska admiraliteta po brezščen-
tiku: Vojni stan poroča o na-
raščajoči aktivnosti v Loreni in
Vogezih. (Ameriška fronta je v
Vogezih). V Flandriji so bili os-
tri lokalni spopadi.

Spomini na Abraham Lincolna.

Njegov duh oživlja in bodri de- mokracijo v boju z avtokracijo.

Danes je spominski dan na A-
brahama Lincolna. Rodil se je v
letu 1809 na Rock Springovi far-
mi. Bil je predsednik v najobup-
nejši uri ameriške republike, ko
sta udarili v republiko dve sili
druga ob drugo: demokracija
in avtokracija. Lincoln je za-
stopnik demokracije in kot tak o-
stane v zgodovini.

Njegove govore preveva pravi
demokratski duh. Iz njih se dan-
es črpa jo mnogi, kako je treba
misliti o pravi ljudski svobodi in
človeških pravicah.

Ob času njegovega predsedni-
kovanja je divjala bratomorna
vojna. Severne države so bile za
odstranitev telesne sužnosti in o-
hranitev ameriške Unije, južne
države so bile za ohranitev teles-
ne sužnosti in federacijo — raz-
kovanost ameriške Unije. Vsi, ki
so čutili in mislili na svetu demo-
kratično, so bili s severnimi drž-
javami in so stali za Lincolnom,
ki je v svoji znameniti adresi pri
Gettysburgu rekel, "da ljudska
vlada od ljudstva in za ljudstvo
ne sme izginiti s sveta."

V tem ogromnem boju med se-
verom in jugom vidimo, da se je
svetovna avtokracija spopadla z
naraščajočo in vstajajočo demo-
kracijo, da jo položil v grob. Se-
verne države so vztrajale v vo-
jni boju, doprinele so strašne žrtve
in boj je končal z zmago demo-
kracije.

Minilo je komaj petdeset let, ko
je divjal boj med demokracijo in
avtokracijo, ki ga je odločil meč.
Danes divja še večji boj med de-
mokracijami in avtokracijami
silami. Vse svet je razdeljen v
dva tabora. V enem taboru so
pripadniki demokracije, v dru-
gem avtokracije. Svetovna vojna
se je razvila tako daleč, da no-
benemu človeku ne more biti vse-
eno, če zmaga avtokracija ali
centralne sile ali demokracija.

KAJ UPA VLADE DOKAZATI VELEMESARJEM?

Chicago, Ill. — Zakaj se vlada
trudi, da dobi v roke dokumente,
ki jih je hranil Henry Veeder v
varnostni skrinji, dokazuje ob-
tožba proti velemesarjem.

Francis I. Heney, pravnik za
zvezno obrtno komisijo, in Chas.
F. Clyné, zvezni distriktni javni
tožitelj, imata zastražene hodni-
ke, ki vodijo v Veederjevo pisar-
no, da ne more nihče odnesti va-
žnih dokumentov.

Neka avtoritativna oseba se je
izrazila, da išče vlada dokaze v
Veederjevi skrinji, da so vele-

Amerika z njenimi demokratski-
mi zaveznicami. Nihče ne more več
ostati nevtralen in se mora odlo-
čiti za demokracijo ali avtokra-
cijo.

Ljudje, ki verjamejo v Lincol-
nova besede, "da ljudska vlada
od ljudstva in za ljudstvo ne sme
izginiti s sveta" so z ameriško
republiko in so pri volji doprine-
sti vse živce, da zmaga demokra-
cija nad avtokracijo.

Zgodovina se ponavlja. Boj, ki
se je pred petdesetimi leti odig-
ral na ameriških tleh, se danes
ponavlja in vanj je zapleten sko-
raj ves svet.

Ameriški fanje in mladi moš-
je odhajajo v Evropo na bojišča.
Njih spremlja neupogljivi duh
Lincolna, njegova velika duša je
z njimi, ki je bila trdno prepri-
čana, da podležejo v vsakem bo-
ju avtokratske sile in da konč-
no le triumfira ljudstvo.

Nihče ne vidi v bodočnost; ni-
hče ne more prerokovati, kaj pri-
nese prihodnost, če nima podla-
ga, na kateri lahko dela svoje za-
ključke. Podlaga za zaključke
v tem velikem boju nam dajeja
zgodovina in napredek človeštva.
Oba dokazujeta jasno kot dan, da
je v vsakem boju končno zmaga-
la le napredna struja nad nazad-
njaško.

In to pomeni, da zmaga demo-
kracija nad avtokracijo.

Spominjamo se Lincolnovega
rojstnega dneva, ker je učil, da
mora vsa demokratski svet biti
vztrajen, potrpečljiv in požrtvo-
valen, če hoče, da zmaga nad
temnimi silami reakcije.

Preiskunja za demokratski
svet je zopet prišla in ta svet pra-
vi: Naj bodo žrtve kakršnekoli,
podleži mora avtokracija in zma-
gati demokracija, kajti le v de-
mokratskem svetu se lahko člo-
veštvo razvija mirno in trajno do
najvišje kulturne stopnice!

mesarji izvršili finančne intrige,
in da so hoteli monopolizirati me-
sarsko obrt tako obširno, da so i-
meli svoje zveze z Argentino, na
Angleškem, v Kanadi, Avstraliji,
Paragvaj in v drugih živiliških
središčih.

Neka druga zanesljiva oseba
pravi, da imamo 25,000,000 zabo-
jev paradižnikov, normalni pri-
delek znaša 12,000,000 zabojev,
kljub temu je bila cena navzgor.
Izrabili so vojno in podražili za-
boj paradižnikov za 50 centov.

VSAM sodišče član za Slovensko
Narodno Podporno Jednoto
se naziva "Prosveta".

Stalno premirje na ruski fronti.

AVSTRIJA IN NEMCIJA. POD-
PISALI MIR Z UKRAJINO.

Vojni ujetniki se lahko vrnejo do-
mov, ali pa ostanejo tam,
kjer so.

London, 1. feb. — Iz Berlina
čez Holandsko poročajo, da je
bolševiška vlada v Petrogradu
proglasila separatni mir z vsemi
centralnimi državami. Mirovna
pogodba faktično ni podpisana,
vseled česar se smatra, da je skle-
njeno stalno premirje. Sovjet je
odredil demobilizacijo ruske ar-
made na vseh frontah.

Amsterdam, 11. feb. — Brzjav-
ke iz Berlina poročajo, da sta
Nemčija in Avstrija podpisali mi-
rovno pogodbo z Ukrajino. Pogod-
ba se glasi, da se obe stranki odre-
četa povračilu vojnih stroškov in
odškodnin, vojni ujetniki se la-
hko vrnejo domov ali ostanejo
tam, kjer so, oziroma se lahko po-
dajo v drugo državo, in trgovska
zveza z Ukrajino se obnovi takoj.
Poročajo tudi, da je Avstrija od-
stopila Ukrajini maloruski del Ga-
licije, ki pa ostane pod avstrij-
skim protektoratom.

Jasno je, da je Nemčija podpi-
sala separatni mir z zastopniki ki-
jevske rade prvič zato, da dobi
žito iz Ukrajine, ki ga tako krva-
vo potrebujejo; in drugič zato, da
pomaga potlačiti bolševike, ako se
bo dalo. "Zuricher Zeitung" pi-
še, da podpisane miru z Ukraji-
no pomeni napoved vojne delav-
sko-vojaškemu svetu v Rusiji. Ta
list tudi dvomi, če podpisana po-
godba sploh še pomeni resničen
mir z ozirom na dejstvo, ker je
dober del Ukrajine pod kontrolo
bolševikov.

Sklenitev miru so na Dunaju
bolj pozdravili kakor v Berlinu.
Ukazali so celo vrniti po cerkvali
(ali imajo še kakšen zvon v Av-
striji? Op. ured.) in maloruski po-
slanci so čestitali cesarju, češ, da
mir z Ukrajino prinese narodno
in politično svobodo Malorusov v
Avstriji.

Dunajski "Neue Freie Presse"
pravi, da upliv prvega miru bo
občutili v Rusiji in Rumuniji in
da se je vojna začela trgati na vz-
hodu. "Wiener Tagblatt" piše, da
je 9. februarja začetek konca ve-
like vojne.

V nemškem časopisu je opaziti
malo navdušenja. "Lokalanzet-
ger" piše, da glavni interes cen-
tralnih držav v mirovni pogodbi
z Ukrajino je na gospodarskem
polju.

Mir ali vojna z Rumunijo.

Ženeva, 11. feb. — Feldmaršal
Mackensen je poslal rumunski
vladi ultimatum zadnje srede, za-
htevajoč, da mora Rumunska pri-
četi z mirovnim pogajanjem ali pa
nadaljevati vojno. Rumunsko mi-
niststvo je takoj resigniralo.

Kodanj, 11. feb. — Nemčija in
Avstrija grozita Rumunski z ob-
novitvijo vojne, ako zadnja takoj
ne sprejme mirovnih pogojev cen-
tralnih držav. V Jazu, provizorič-
nem glavnem mestu Rumunije,
vlada konfuzija. Država je tako-
rekoč brez vlade. Ministri so poda-
li ostavko in za kralja Ferdinand-
da se ne ve, kje je.

Po vesteh iz Berlina se Nemčija
ne bo več pogajala s petrograski-
mi bolševiki, temveč bo skušala
pridobiti za mir odepnjene ruske
republike, kjer so na krmilu nas-
protniki bolševikov.

Stockholm, 11. feb. — Semkaj
je prišlo poročilo, da je uporna
poljska legija premagala bolševi-
ške čete v ponovni bitki in oku-
pirala Smolensk. Iz Finske javlja-
jo o nadaljevanju krvavih bojev
z rdečo gardo. V Helsinkforsu in
Tammerforsu je bilo zadnje dni
ubitih več kakor 500 civilistov,
največ dijakov, ki so pomagali
beli gardi proti bolševikom.

V Nemčiji vlada veselje.

London, 11. februarja. — Brez-
lično brzjavka iz Amsterdama
potrjuje vest, da so Rusi preneha-
li s sovražnostmi. V Nemčiji vlada
veliko veselje in mesta so v zasta-
vah.

Napad na Ameri- čane iz zasede.

BOJEVITA DELAVNOST NA
AMERIŠKI FRONTI NARA-
ŠČA.

Baker napoveduje nemško ofen-
zivo.

Ameriška fronta v Flandriji, 11.
feb. — Večja nemška četa je v so-
boto zjutraj napadla ameriško pa-
truljo štirinajstih mož in po krat-
kem boju so obležali štirje Ame-
ričani mrtvi, dva sta bila ranjena,
izmed katerih je eden kmalu umrl
in štiri so bili ujeti.

Napad je prišel nenadno, ko so
je patrulja nahajala na "ničve-
gavem ozemlju" med nasprotni-
ma frontama. Nemci so nedvomno
izvohali patruljo in napadli so iz
zasede s klici: "Kamerad!" v hi-
pu so bili američani obkoljeni, to-
da postavili so se odločno v bran,
čeprav so videli, da je sovražnik
po številu veliko močnejši. Boj je
trajal poldrugo minuto. Ko so
Nemci dobili v svoje pesti štiri
Američane, so se umaknili. Ostali
možje v patrulji so streljali na
nje, dokler so jih videli.

Ko so Američani v zakopih izve-
deli o napadu, so takoj poslali po-
moč in obenem nosače, da so po-
brali ranjence. Naša artilerija je
hitro vrgla zastor močnega ognja
in bolesto kričanje v sovražnih
vrstah je dokazovalo, da topničar-
ji niso streljali zastoj. Pomožna
četa je našla vojake, ki so ležali
na trebih okrog mrtvih tovari-
šev, pripravljene za nadaljni boj,
ako bi Nemci ponovili napad.

Ves dan v soboto in nedeljo so
se pomnili topniški boji. Nem-
ške granate so ubile enega našega
vojaka in pet je bilo ranjenih.
Okoliš zapadne fronte, kjer je a-
meriška armada, ni več pod po-
veljstvom francoskega generala.
Več kot teden dni so ameriške
čete pod direktnim poveljstvom
ameriškega generala.

London, 11. feb. — Iz Berlina
čez Amsterdam poročajo uradno,
da narašča bojovna aktivnost v o-
kollihu ameriških čet. Nemški vojni
stan ne omenja Američanov z
imenom, temveč navaja le kraje,
kjer so — kakor je znano — ame-
riške čete. Ti kraji so na obeh
straneh reke Mozele v francoski
Loreni.

Angleški vojni stan javlja, da
je bila večerj sovražna artilerija
zelo aktivna južnozapadno od
Cambraja. V soboto ponoči so an-
gleški avijaliki priredili uspešen
polet nad nemška mesta in želez-
niške postaje, na katere so zmeta-
li deset ton bomb. Eden letalec
se ni vrnil.

Iz Pariza poročajo danes o si-
lovitih topniških bojih na obeh
straneh Mase in v vogozskih gorah.
Manjši nemški napad je bil odbit.
Na italijanskem bojišču se po-
navljajo artilerijski boji.

Baker napoveduje ofenzivo.

Washington, 11. feb. — Vojni
tajnik Baker omenja v svojem te-
denskem poročilu o položaju na
frontah, da se morda še ta teden
vrenišči toliko oglaševana nem-
ška ofenziva na zapadu.

Tajnik govori o potopu pami-
ka "Tuscanije," ki je volil več
kakor 2000 ameriških vojakov v
Evropo in pravi, da se je zahvali
disciplini močva, sposobnosti
poveljnikov in hitri pomoči an-
gleške mornarice, da je izguba mož
tako majhna.

Baker se tudi bavi z naraščajo-
čo delavnostjo ameriških čet na
zapadni fronti v Loreni. Američa-
ni so zadnje dni pokazali, da so
spoborni za odkazano nalogo in že
precej prilagodeni za zakopno bo-
jevanje. Okoliš v Loreni, kjer se
nahajajo naše čete, je bil zelo ži-
vahan ves zadnji teden. Vršili so
se topniški dvoboji in manjši spo-
padi med patruljami, megleno vre-
me in pogosto deževje je prepreči-
lo večje infanterijske akcije. Nem-
ci so prenehali s napadi in zdaj
sistematično streljajo iz zasede in
mečejo bombe na ameriške postoj-
janke.

(Dalje na 3. str. 1. kol.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 na pol leta in 75c na tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.13 na tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (December 31-17) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomenite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

STROKOVNO ORGANIZIRANI DELAVCI SO NA STRAŽI.

Med podjetniki sta dve struji kot med delavci. Med njimi so naprednjaki in nazadnjaki. Naprednjaki razumejo duh časa, ne nasprotujejo delavskim strokovnim organizacijam in se zavedajo, da delavci producirajo vse bogastvo. Vsedejo se z zastopniki delavci k mizi in razpravljajo stvarno o njih zahtevah.

Nazadnjaški podjetniki se vpirajo vsaki delavski zahtevi z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago. Smatrajo se za absolutne gospodarje v svojem podjetju, delavci so jim podrejena in brezpravna bitja, ki se morajo ravnati po njih ukazih. Vsak delavec, kateremu niso njih želje ukaz, je v njih očeh nevaren puntar. Najbolj priljubljeni so jim delavci, ki najcenejše delajo. Pri tem se ne ozirajo na narodnost, vero in pleme. Kdor dela zanje poceni, šteje nekaj pri njih in jim je priljubljen.

Take nazadnjake imamo tudi v Ameriki. Levy Mayer, rev. Newell Dwight Hillis in Elbert H. Gary priporočajo, da uvozijo v Združene države 5,000,000 Kitajcev, ki naj vrše "sirovo delo".

Kaj pa pomeni "sirovo delo" pri gospodjih, ki so zaljubljeni v Kitajce, dokler zanje poceni delajo?

Pet milijonov delavcev ne potrebujejo za delo na farmah! Gospodje hočejo, da importirajo kitajske kulije za delo na železniških progah in v tovarnah, katerega ni treba opravljati izučenim rokodelcem, ampak zadostuje, da se nauče par mehaničnih gibljcev, ki so potrebni pri stroju, konkurenta delavca. Importacija pet milijonov kitajskih kulijev v Ameriko tvori največjo nevarnost za neizučene delavce, ki danes delajo na železnicah, v jeklarah, tovarnah, žitnicah, na pomolih in ladjah.

To nevarnost je spoznala "Delavska federacija" v Chicagu, ki je sprejela protestno resolucijo proti importiranju kitajskih kulijev. Del resolucije se čita: "Če postane efektivna taka napol frazasta propozicija, tedaj bodo demoralizirane delavske razmere v tej deželi in znižala se bo stalnost mezde. Poleg tega je na sto tisoče mož, ki so prek vojaške starosti, pri volji z rokami in možgani opravljati delo, ki ga zahtevajo od njih, da pomagajo vladi zmagati v vojni."

"Delavska federacija" je sklenila, da bo strogo pazila, kaj se godi v kongresu, da se ne posreči nazadnjakom v neopazovanem trenutku vrniti v kakšno predlogo odstavke, ki bi škodili delavstvu. Strokovno organizirani delavci se zavedajo, da oprode nazadnjaških podjetnikov rojijo okoli Washingtona kot čebele pred panjem, in radi tega so na straži, da ne izvedejo svojih načrtov proti delavstvu.

Z.

ZA DELAVCE NI IGRACA ZAHTEVATI SVOJE PRAVICE PRED SODIŠČEM.

Strokovna organizacija rudarjev (United Mine Workers) je zgubila tožbo v Arkansasu. Obsojena je bila, da plača rudniški kompaniji \$600,000 odškodnine. Če hoče organizacija apelirati proti razsodbi, tedaj mora položiti \$800,000 poroštva v gotovini in v potrjenih vrednostih papirjih, da je garantirana odškodnina tožitelju in so plačani advokatski troški. \$600,000 poroštva je treba položiti za premogovniško kompanijo, sodišče je pa dovolilo zagovornikom liberalno \$200,000 honorarja. Skupna vsota znaša torej \$800,000.

Organizacija mora položiti to poroštvo, preden pride do obravnave pred zveznim prizivnim sodiščem. Razdeliti bo morala to vsoto na vse svoje distriktne organizacije, če hoče položiti poroštvo, kajti \$800,000 ni malenkost.

Ce bi rudarska organizacija obstala iz milijonarjev ali iz ljudi, ki imajo vsaj po deset tisoč dolarjev naloženih na banki, bi bilo zanje igrača položiti poroštvo. Rudarska organizacija obstoji iz članov, ki so večinoma proletarci in prav težko plačujejo redne prispevke za organizacijo v tej draginji. In če razdelimo \$800,00 na organizirane ru-

darje, tedaj pride na vsakega organiziranega rudarja okoli dveh dolarjev.

Kolikrat je treba zamahniti s krampom, koliko znojnih kapelj se potoči po rudarjevem telesu, preden zasluži dva dolarja, razume le tisti, ki je s težkim ročnim delom služil svoj vsakdanji kruh.

Zdi se, da nekateri nazadnjaški podjetniki pazijo s sokolovimi očmi, koliko denarja imajo mednarodne delavske strokovne organizacije v svojih blagajnah, da potem nastopijo sodnijsko proti njim in tako paralizirajo aktivnost organizacije, da ne more rabiti svojega denarja v interesu svojih članov.

DOPISI.

Camp Sherman, O. — Zimski večeri so dolgi in če si človek ne zna poiskati zabave, tudi dolgočasni.

Vsaako sovraži dolg čas, najbolj pa vojaki. Zabavamo se na raznovrstne načine; zvečer, ko smo prosti, eni pišemo, drugi čitajo knjige in liste, igrajo karte in koeke, tretji se pade in love po taborišču in v kašero drug drugemu svoje umetnosti v telovadbi, kot postavljanje na glavo, hodenje po rokah itd.

Delo imamo stalno; to se pravi, da delamo vsaki dan, tudi ob nedeljah. V tem smo prizadeti tisti, ki imamo opraviti s konji. Zimo smo imeli precej hudo. Meni so takoj, ko sem prišel v taborišče, dali zimsko obleko.

Posebno se gleda v taborišču na čistost; posteljna oprava mora biti vedno v najlepšem redu. Enkrat na teden moramo vse prečistiti. Vsaako sredo ob 6. zvečer imamo inšpekcijo za čistost. Vojaki morajo stati pri svojih lepo urejenih posteljah čisti in obriti.

Vedno štamo po listih razna vabila na predpustno veselice. Vojaki iz tukajšnega taborišča smo se jih zelo malo udeleževali, ker zadnje čase se ne dobi dopust tako lahko kot prej.

Pozdrav prijateljem, posebno pa mojim bratom in sestram v državi Ohio.

Ignatz Slabe, Remount Depot, Vet. Attachment, Camp Sherman, Ohio.

Bearcreek, Mont. — Vselej, ko dobim list Prosveta, prečitam dopise najprvo. Tako sem napravil tudi s 25. številko z dnem 30. januarja. Kar zagledam med drugimi tudi dopis iz naše naselbine.

Ker so dopisi od tukaj zelo redki, skoro nisem verjel, in da se prepričam, pograbim na ležalič daljnogled v obliki "soup bina" in res bil je pristen dopis iz Bearcreeka. V njem je stalo črno na belem, da se dela tukaj s polno paro in da se delo lahko dobi.

Ko sem prečital ta odstavek, sem si mislil: "Šment, tu ga pa nekdo lomi," kajti rešnica je ravno nasprotno, kar trdi dopisnelec. Dela se od dva do tri dni v tednu in delo se zelo težko dobi. Res je, da je tu šest premogokopov, ki so do nedavnega časa vsi obratovali. 29. januarja so enega izmed teh zaprli, mislim da za vedno, ker vlačijo tračnice in vodne sesalke na površje; ta rov se imenuje Washoe No. 3. Prizadeletih je okoli sto premogarjev, kje so pa še drugi "rostarji" (lokalci dela), katerih tu nikdar ne manjka. V naši naselbini je sedaj okoli sto petdeset moč brez dela, kar je za naselbino kot je naša jako veliko število. Toliko v pojasnilo vsem tistim, ki so morda nameravali priti za delom v Bearcreek ali sploh v Montano, ker delavske razmere v tej državi so sedaj povsod enake, kar se tiče brezposelnih delavcev.

Dopisnica tudi "kika" čez izredne asessente, ki jih nalaga S. N. P. J., kar mislim, da ne bi storila, ako bi nekoliko natančnejše pogledala v pravila stran 12. V člen, konvencija, točka 8; tu bi dobila dovoljna pojasnila, da je sedanjí izredni asessent naložila konvencija, ne pa glavni odbor. Konvencija je sprejela ta asessent za pokritje stroškov prihodnje konvencije, kajti društvo sedaj ne bo treba plačevati delegatov iz društvene blagajne, denar se pa mora od nekje vzeti.

Priporočljivo bi bilo, da člani čitajo večkrat pravila, posebno tisti, ki pišejo dopise, tikajoče se sedote. Ker mnogi ne poznajo pravil, pridejo vedno v velika protislovja, kar po mojih mislih dela telare tudi uredništvu.

Valel tega, čitajte pravila, kajti s tem boste koristili jednoti, društvu in sebi.

Društvo Planinar, št. 57, S. N. P. J. priredi veselico dne 23. februarja ob 8. zvečer v finski dvorani.

Slovensko občinstvo in društva so uljudno vabljena, da se je udeležijo v obilnem številu.

Igrala bo naša domača godba (orkestre). Za vse potrebno bo dobro preskrbljeno, tako da bo-

Zadnje čase se mnogo govori in piše o slovenskih narodnih domih po vseh večjih slovenskih kolonijah v Ameriki. V tem oziru tudi mi ne zaostajamo; tudi mi imamo svoj Slovenski dom, ki je bil zgrajen leta 1916. Zasluga, da smo prišli do tega poslopja, gre socijalističnemu klubu št. 96, ki je prvi podvzel akcijo za to idejo. Ne rečem, da je naš dom kako posebno lepo in razkošno poslopje, kot ga imajo na primer v LaSalle, Ill.; reči pa moram, da popolnoma odgovarja potrebam naše naselbine.

Le škoda, da se seje našega društva Slovenski Sinovi ne vrše v prostorih doma. Že dvakrat smo debatirali in volili, da bi premestili naše seje, pa smo vselej "smagovito pogoreli"; eni trdijo, da je boljše če se seje še v nadalje vrše v starih prostorih, iz razloga, da je zdravnik blizu in imajo novi člani olajšana pota, kar je baje koristno tudi za društveni napredek v članstvu. Moje mnenje je, da bi društvo vseeno napredovalo, pa če je društveni zdravnik na seji, ali pa nekoliko oddaljen od društvenega sedeža. Kako pa napredujejo društva, ki aborujejo v Slovenskem domu in teh je večina! To jih prav nič ne ovira v napredku.

Tudi na društvenem polju imamo raznamoviti uspehe: Zadnje leto smo ustanovili žensko društvo in ga pridružili k SNPJ. Ni še eno leto od kar se je ustanovilo, pa šteje že 29 članic, kar je za naše razmere lep napredek.

Tukajšnje možko društvo Slovenski Sinovi, št. 112, S. N. P. J., je eno izmed največjih društev, bodisi izmed slovenskih ali drugih društev v Bearcreeku.

Vsem tistim rojakom, ki niso še v nobenem društvu, priporočam, da pristopijo v naše največje društvo, ki spada k največji slovenski podporni organizaciji.

Na naslov slovenskih vojakov v Camp Lewis, Wash.: Zakaj se nič ne oglašate! Iz različnih taborišč čitamo dopise, samo vi ste kar tiho. Mi bi radi, da se kateri tistih, ki so oddali k vojakom iz naše naselbine, oglašajo semintja v Prosveti.

Kadar bodo pozvali razred "kvatro", tedaj me le pričakujte.

John Widitz.

Black Diamond, Wash. — Dela se tu s polno paro. Tudi plačo so izboljšali; najnižja v rovu je sedaj \$5.20 za tiste, ki delajo za dnevno plačo. Premogarji pa so plačani od količine storjenega dela in ti sedaj precej dobro zaslužijo. Nihče ne zasluži manj kot \$5.95, to je, toliko dobe tudi tisti, ki po pogodbi ne morejo zahtevati te plače, ker niso nakopali dovolj premoga. Po večini rovih je navada, da premogarji dobe samo toliko, kolikor po pogodbi zaslužijo.

Ket je razvideti iz dopisov, razsaja po vzhodnih državah huda zima, kakoršne že ni bilo dolgo vrsto let. Pri nas je to vse drugače, letos še nimamo imeli mraza. Konec januarja je navadno v teh krajih gmovje že vse v zelenju in cvetju.

Pregovor pravi, da gosponka in zima nobenemu ne prizanašata; in tako je tetka zima prišla dne 1. februarja tudi k nam; pričel je pihati mrazel veter in zapadlo je štiri palece snega. To ti je bilo veselje za naše otroke, kajti sneg je pri nas precej redka prikazen. Njih veselje ni trajalo dolgo, kajti do drugega večera je že ves sneg izginil. Pač pa imamo tu dosti deževnih dni v tem času.

Društvo Planinar, št. 57, S. N. P. J. priredi veselico dne 23. februarja ob 8. zvečer v finski dvorani.

Slovensko občinstvo in društva so uljudno vabljena, da se je udeležijo v obilnem številu.

Igrala bo naša domača godba (orkestre). Za vse potrebno bo dobro preskrbljeno, tako da bo-

ste lahko vsi v vseh ozirih zadovoljni.

Na avidenje 23. februarja.

ODBOR.

Konzervativizem v politiki.

Znano je, da ne stoje vsa plemena in vsi narodi na isti kulturni stopnji in da se stopnjujejo od najprimitivnejših plemen do onih narodov, ki stoje sodobno na najvišji kulturni stopnji. Ravno tako zavzemajo tudi posamezni člani enega in istega plemena ali naroda različne intelektualne stopnje, ki se pri primitivnih plemenih zelo malo, pri civiliziranih medseboj razlikujejo, kar je utih narodih pa večinoma zelo meljeno v tem, da imajo višjevrstna plemena gotovo število posameznikov z izvenredno razvitimi duševnimi zmognostmi, dočim jih nižjevrstna plemena nimajo.

Ker dosežanje primitivne in krivične socialne razmere raznih narodov niso dajale vsem članom naroda enako možnost se povspeti na višje stopnje, zato se je posrečilo to le zelo plemenu številu vladajočih in privilegiranih. Ogromna večina je igrala žalostno ulogo sužnja, pozneje tlačena in končno poproletarjena. Ostala je v temnih nizavah duševnega razvoja. Tudi današnji družabni red dovoljuje vsem enaki pristop do višje izobrazbe in s tem do višjih duševnih vrst le na papirju.

Od tód izvirajo one velikeanske difference med maso in onimi, ki so se povzpeli v najvišje duševne vrste. Z rastočo demokratizacijo in socializacijo je še le upati, da pride ona doba, ko bodo odprta vrata do višje izobrazbe in s tem do višjih duševnih stopenj vsem enako brez razlike spola in stanu. Zato se z napredovanjem v smeri demokratizma in socializma ne bo višala samo stopnja malo številne najvišje vrste, temveč tudi število višjevrstnih posameznikov. Dosežanj razvoj narodov je diferencialni posameznike v tej smeri, kakor so se dvigali na lestevici civilizacije: demokratizacija in socializacija pa bo reducirala difference na gotovi maksimum. Da bi pa stale vse plemenske skupine ali pa vsi posamezniki na eni in isti kulturni ozirni duševni višini, je po sedaj znanih prirodnih zakonih izključeno.

Ako se govori toraj o kulturnih stopnjah narodov je treba računati z povprečnostjo in ne samo z najvišjevrstnimi posamezniki naroda. S tem da ima narod nekoliko posameznikov z izvenredno razvitimi možgani ni rečeno še ničesar, ker je ostali del naroda lahko na zelo nizki kulturni stopnji kakor nas uči narodoslovje. Javno pa je, da bo narod stal na tim višji stopnji, čim višjo vrsto zavzemajo oni z izvenredno razvitimi možgani in čim več jih je, kar je odvisno zopet od tega, v kateri meri da je preskrbljeno od vladajočih za neomejeni pristop vseh posameznikov k višji izobrazbi in na podlagi tega k višjim duševnim stopnjam.

Povprečnost je sicer matematično jasen in precizen pojem, s katerim pa se po sedanjem stanju vede ne da izračunati pri presoji javanju plemen in narodov. To presojevanje se vrši le približno in z večjo verjetnostjo le pri bolj razdaljenih stopnjah človeške kulture, kar velja seveda tudi za presojevanje intelektualne višine posameznih ljudi.

Kulturna stopnja kakaga plemena ali naroda je odvisna toraj od stopnje povprečnega člana do tišne skupine. Višji če je nivo povprečnosti, višji stoji tudi narod. Ako pristevamo sodobno in intelektualno povprečnost civiliziranega človeštva k tekoči "gobi", moramo uvrstiti podpovprečnost z njenimi nazori, idejami in interesi v minula, nadpovprečnost pa v bodoča stoletja. Velik del sodobnega človeštva života pri tem ta kem v pojmovanju, idejah, nazirih in gospodarskih razmerah preteklih stoletij, tako da odgovarjajo še sedaj živeča divja in neevilizirana plemena prazgodovinski dobi človeškega pokolenja. Najmanjši del tvorijo nadpovprečniki, ki nam kažejo kako visoko je človeštvo sploh že dospelo in izmed katerih koraka marsikateri tako daleč naprej, da sploh nima vpliva na sodobnost, temveč bo vplival še le v bodočnosti po svoji smrti, s svojimi deli. To so znanstveniki, učenjaki,

iznajditelji politiki itd., ki tvorijo avanti gardo človeštva. Na spodnjem koncu razvojne lestvice pa se nahajajo plemena ozirna posamezniki, ki so ostali takorekoč na stopnji živali, tako da se da konstatirati veliko velja razlika med človekom najvišje duševne stopnje in divjakom, kot pa med divjakom in med najvišje stoječo živaljo. Med obojima eksistencema leže vse razvojne vrste človeštva. Najštevilnejši in najnavadnejši je potem oni tip, ki se bliža najbolj matematični povprečnosti.

Zgodovina nas uči, da ni otele, povprečnost kakie socialne skupine vedne na isti točki, temveč da se je pomikala navzgor ali navzdol, počasi ali hitreje. Razvoj navzgor smo navajeni imenovati napredek, razvoj navzdol nazadovanje. Ako je razvoj tako počasen, da ga ni mogoče zaznati, govorimo o stagnaciji. Marsikatera močna plemena in marsikateri narod je začel nazadovati prišedši na gotovo kulturno stopnjo in končno izginil iz napravil prostor novim skupinam. Klub temu je celokupno človeštvo vendar napredovalo in bo napredovalo dokler ne bo stavila priroda svojih mej. To napredovanje se seveda ne vrši ravni črti navzgor, temveč v bolj ali manj valoviti.

Ker človeštvo stalno napreduje, zato so njegova kulturna dela tem važnejša in boljša, čim bližje sedanjosti se nahaja doba v kateri so se izvršila, ako so bila boljše od prejšnjih. Med vsemi kulturnimi deli, katere je človeštvo dosežaj vstvarilo je le eno natno število onih, ki so na tako visoki stopnji popolnosti, da bi bil vaak daljši napredek izključeno. Ogromna večina dosežanj produktov človeške kulture (tehnike, gospodarstva, politike itd.) ne kaže nobenih nepobitnih popolnosti, pač pa možnost rasti, nalnejših, udobnejših in lepših oblik.

Kot protitež napredka in regulator razvoja deluje v družbenem življenju socialna vstopnost (socialna Traegheit), z drugo besedo — konservativnost. Zato vstopnost pravi, da ima vsak stvar tendenco ostati v onem stanju in v istem položaju v katerem se ravno nahaja in to tako dolgo, dokler ne pridejo od nove sile, ki spremene stanje v položaj dotične stvari. Tena s konku je podvržena vsa priroda toraj tudi človeška družba in posameznik, ki tvori le del prirode. Socialno življenje temelji popolnoma na boju med statično in ki stremi konservirati zabav minulosti ali pa sedanjosti in dinamiko silo, ki zahteva, da tisti dovi kulture nimajo elija v sebi temveč da imajo služiti kot sredstvo k daljšemu napredovanju.

Neprestane spremembe, posne in nagle, ustanek novih obseščin sem ter razmere z političnimi silami, vse to in nešteto drugih činiteljev je vplivalo na razvoj človeštva. V boju s prirodo, s prilagodenjem nastajajo novim razmeram in z vedno višjim z rabljenjem naravnih sil je vršil njegov napredek.

Z novimi razmerami in obseščinami nastajajo vedno nove življenske potrebe, s temi potrebami: zadostiti potrebam in tudi načrti, kako naj se potrebe zadosti.

Velike razlike, ki obstojajo intelektualnem življenju posameznikov imajo za posledico razne pojmovanje prirode in družbenega življenja: ker obstojajo tudi v gospodarskem oziru ogromne razlike, zato ni mogoče, da bi imeli vsi enake nazore, in je, interese in enaka stremjenja. V tem tiči pred vsem vzrok za ustanek političnih strank. Ko hoče odstraniti toraj politične stranke in politični boj iz družbenega življenja, mora napredovati najprej vse ljudi enake. To pa protivi prirodnim zakonom. (Dalje prihodnjaj.)

LISTNICA UREDNIŠTVA

Popravek. — Včerajšnji list na prvi strani druge kolone je po krivdi stavec vrnila po poročilu "Prosvetolci na novo ladji" v odstavku, "odbor potrebuje 20,000 iz rokodelcev v rezervni armadi, ki naj se pravilno glasi 20,000 učenih rokodelcev v rezervni armadi.

(Nadaljevanje s prve strani)

V prejšnjem tednu so dobili Nemci nove divizije vojske na zapadni bojišči; prišlo so najbrže iz Rusije. Pojavile so se tudi sive avstrijske divizije, ki jih koncentrirajo v rezervah na nemških črtah na zapadu. Ameriška vlada je prejela informacije, da je premeščen avstrijski čet na francosko poravnalo veliko nezadovoljnost v Avstro-Ogrski. Želja za mir je vedno večja v dvojni monarhiji in zato se ni čuditi, da se prebivalstvo protivi nadaljnjemu žrtvovanju krvi na oddaljenih bojiščih, kjer ima le Nemčija svoje interese.

Na vsi zapadni fronti se sistematično odpira bojevanje v večji meri, po katerem je soditi, da je napovedana ofenziva zdaj v začetnem razvoju.

Nemci se boje srčnih napadov.
Ženeva, 11. feb. — Maršala Hindenburga in generala Ludendorfa je pred kratkim obiskala deputacija županov iz mest ob reki Reni s prošnjo, da nemški avijati-ki prenehajo napadati odprta angleška in francoska mesta. Župani so izjavili, da napadi bodo nedvomno izvalili protinapade na nemška mesta ob Reni, ki so najbližja in izgube življenj bodo velike, ako se že ne upošteva materialna škoda.

Hindenburg je pa odgovoril, da mesta ob Reni niso v nevarnosti in srčna vojna se mora nadaljevati.

Cadorna ne šteje nič več.
Pariz, 11. feb. — General Cadorna, bivši vrhovni poveljnik italijanske armade, je bil na zadnjem zborovanju zavrnjenega vojnega sveta odstranjen kot član vojnega sveta. Nadomestil ga je general Giardino.

Razno iz inozemstva.

Gibanje danskih bolševikov.
Kodanj, 11. febr. — Danski bolševiki in sindikalisti so sklicali za danes javni shod in poulične demonstracije. Glavni namen shoda je, da se organizira danski sovjet (delavsko-vojaški svet). Kakor piše tukajšnji sindikalistični list, bo novi sovjet drastično nastopil v prilog brezposelnim delavcem. List tudi pravi, da ima sovjet na razpolago tristo oboroženih vojakov za začetek.

Marconi je za objavo anekdoteskega pakta.

London, 11. feb. — Viljem Marconi je dejal tukaj v intervjuu, da se tajna pogodba med Italijo in zavezniškimi silami objavi. Pakt morda povzroči nezadovoljnost v rotovih krogih, toda škodilo ne bo, če pride v javnost. Italija se ne namuruje povedati, da hoče teritorij na Tirolskem — je rekel Marconi — in nekatere otoke v Jadranskem morju. Kako je stvar s Trstom in Gorico, Marconi ne ve.

Nemci se maščujejo nad Italijani.

London, 11. feb. — Angleški ujetniki, ki so se vrnili v zameno z Nemčije, trdijo pod prisogo, da nemške oblasti najbrutalnejše postopajo z Italijani, kar je ujetništvo v Nemčiji. Meseca novembra so prignali v Langensalz na Saksenskem 2000 Italijanov, ki so bili silno izstradani. Italijani so bili petnajst dni na poti in ves čas jim dali le trikrat jesti. Nato so jim zaprli v posebni oddelki taborišča, ki je zgrajen z bodečo žico in prepovedano jim je bilo kakor običajno s drugimi ujetniki. Ko so jim prinesli jed, so plačali Italijani iz vrste, da brž doje kaj v usta, toda stražniki so prožili puške in ustrelili vsakega, ki se gnil v mesta. Med italijanskimi ujetniki jih povprečno umrje vsak dan osem v sled gladu in kroglj.

Petrograd je še dovolj skritih živil.

Petrograd, 11. feb. — Živilni spekulant je so pred revolucijo pokrili toliko živeža, da se danes ni vsega odkrili. Pred nekaj dnevi je bolševiška vlada ukazala ne-ričakovano iskanje skritih živil. 2000 mož rdeče straže je obkrožilo skladišča, kolodvorce in večje posole. Posledica tega iskanja je bila, da je takoj padla cena živilnim potrebščinam. Cena krompirja je padla iz poldruga rublja na 70

kopejk funt in surovo maslo se je znižalo iz 11 rubljev na šest. Živilna komisija je povišala odmere kruha na pol funta dnevno.

Černov je postal član sovjeta.
Petrograd, 11. feb. — Nov centralni odbor sovjeta (delavsko-vojaškega sveta), ki se je reorganiziral ob času zadnjega vsesrbskega kongresa, šteje 300 članov in predstavlja stalno vlado delavske republike v Rusiji. V odboru je 165 bolševikov, 125 radikalnih socialistov, revolucionarjev in 10 socialistov revolucionarjev. Med zadnjimi je tudi Viktor Černov, ki je bil predsednik razpuščene ustavodajne skupščine.

Pristop Černova v sovjet je povzročil senzacijo, ker dokazuje, da so zmerni socialisti revolucionarji prepričani o trdnosti bolševiške vlade in zato bodo skušali polagoma priti v sovjet, kjer bodo delovali s sedanjo vlado.

Se celo "Naš Vek," vodilno glasilo kadetske stranke, priznava, da ne bo mogoče izpodrinuti bolševikov od vladnega krmila.

Avstro-ogrski avtokratje se boje bolševikov.

Amsterdam, 11. feb. — Stara avstro-ogrski aristokracija je začela trepetati pred propagando ruskih bolševikov. Delavski nemir v Avstriji in na Ogrskem, ki so indirektno povzročili, da je padel avstrijski kabinet, imajo kot renino v bolševiški propagandi.

Avstro-ogrski plemeniti odprto izjavljajo, da ni prav nič zaupati mirovnim konferencam z ruskimi socialisti, ki izrabljajo mirovna pogajanja za mednarodno propagando svojih revolucionarnih idej.

Grof Julij Andrássy, bivši ogrski ministrski predsednik, je rekel te dni v nižji zbornici — kakor poročajo iz Budapešte — da ruskim bolševikom ni dosti za mir. "Bolševiki govorijo o miru, medtem pa natiho organizirajo med nami armado, ki bo terorizirala našo vlado. Dobro vemo, zakaj Trocki zahteva, da mora Poljska sama odločiti o svoji usodi in da se mora medtem umakniti naša armada. Čim bi se umaknila nemško-avstrijska armada, bi bolševiki takoj posegli v notranje zadeve Poljske, kakor so posegli v zadeve Finske in Ukrajine."

Petrograd, 11. feb. — Ko je ruski sovjet izvedel, da se je ob času zadnje stavke v Avstriji in Nemčiji ustanovil delavski svet v Berlinu in na Dunaju, je naslovil brzojavno čestitko na obe organizaciji, pozivajoč delavce v Nemčiji in Avstriji, da se najtrdno držijo v svojem boju proti imperializmu.

Bolševiki imajo veliko upanje na revolucijo v Nemčiji in Avstriji; tako trdno verujejo v zmago proletarijata, da so že izbrali zastopnike med socialisti v Nemčiji in Avstriji, ki bodo zastopali Rusijo v Berlinu in na Dunaju. V Nemčiji so izbrali Liebknechta in v Avstriji Otona Bauerja.

Ameriške vesti.

VOHUN PRIJEL V MILWAUKEE.

Chicago, Ill. — V Milwaukee so aretirali Harry Dunga kot sovražnega inozemca, ki je imel precej močan brezlični brzojavni aparat v svoji sobi.

Pred več tedni je informacijski odbor lokal v Chicago tajen brezlični aparat. Preiskava je bila uvedena, ker so razne brezlične postaje poročale, da nekdo ustavlja električne valove.

Dunga je preje prebival v Chicago.

KLAVNIŠKI DELAVCI ZA-RETEVAJO, DA NEBARIKI SARMONI ODGOVORE NA VPRAŠANJA.

Chicago, Ill. — Zastopniki organiziranih klavniških delavcev so sklenili, da Samuel Alschuler, sodnik v sporu med klavniškimi delavci in veleposredniki, pošlje veleposrednikom vprašalno polo s sledečimi vprašanji:

Glavnica vsake trdnice, lastni-ki delnic, obvezen dolg vsake trdnice, zveze trdnice z bankami, ki drže obvezen dolg, podružne kompanije, glavnica in delnice takih podružnih družb, število zaposlenih oseb v vsaki klavniški delavski mezdna po razredih, imena oseb, ki nadzorujejo mezdne

in delavstvo, rezultat o študijah draginje, če so bile uvedene in koliko stane delo.

Zastopniki delavcev izjavljajo, če veleposredniki ne bodo odgovorili na vprašanja, da jih s prailno pozivno pozovejo k zaslišanju.

Prvo zaslihanje pred sodnikom Alschulerjem se je vršilo v delovni delavce so zastopali John Fitzpatrick in E. N. Noekels, predsednik in tajnik. "Delavske federacije" v Chicagu, in se petnajst zastopnikov organiziranih klavniških delavcev.

Delavci zahtevajo osemurni delavnik in en dolar povišanja mezd na dan.

VODA NARASČA IN BATI SE JE POPLAVE.

Evansville, Ind. — Voda v reki Ohio zopet narasča in nevarnost je tu, da znova popoka led in splava po reki nizdol.

Se bolj se pa boje poplave, če se narasle reke razlijejo prek polja. V Kentuckiju je 100.000 bušljev kornu v nevarnosti.

ZAMORELO KAKLAL ŽENO.

Philadelphia, Pa. — 30 letni zamorec Edward Watkins je prizadljal 24letni zamorki Ola Cooper globoko rano z britvijo. Ženo so prepeljali v umirajočem stanju v bolnišnico.

Po daljši gonji so prijeli zamoreca in ga odgnali v zapor.

70.000 FUNTOV RIBE IZGUBLJENIH RADI MRZA.

Alton, Ill. — Jersey Fish kompanija je imela v tem kraju velik ribnjak, v katerem je imela žive ribe za trg. Zadnji mrz je povzročil, da je voda v ribnjaku zmrznila do tal in zmrznilo so seveda tudi ribe.

Kompanija je dobila večje naročilo za ribe in pričela je sekati led, da izvzri naročilo. Našla je le zmznjene ribe, ki niso za trg. Na ta način je bilo uničenih 70.000 funtov rib.

USODA PROLETARSKEGA DETETA.

New York, N. Y. — Dva meseca stara Mabel Dandamus je zmznila v naročju matere. Družina je bila v zadnjem strupenem mrazu dva dni brez premoga in mati je zaspala z detetom v naročju. Njen soprog je tekal okoli, da kupi premog. Še le pozno popoldne je dobil 60 funtov premoga.

Pri vratih ga je srečala njegova preplašena žena, ki mu je rekla, da z detetom ni nekaj v redu. Potegnili so odedo proč in videli, da je dete mrtvo. Dr. I. Cohen je konstatiral, da je mrz povzročil detetovo smrt.

TRIJE MAZAČI SO IZGUBILI PRAVICO DO IZVRŠEVANJA ZDRAVNIŠKE PRAKSE.

Chicago, Ill. — Trije zdravniški mazači so izgubili pravico do izvrševanja zdravniške prakse. Sedem takih mazačev je še pod nadzorstvom skozi več tednov.

Mazači so imeli dolgo časa velike finančne in politične sile na svoji strani, da je bil boj proti mazaštvu še pred nekaj leti skoraj popolnoma brezuspešen. Šele zadnje čase se je posrečilo streti to moč in v Chicagu bo kmalu odzvonilo mazaštvu.

Žrtve mazačev so bili lahko-verní ljudje.

TEDEEN ZA ARMADO PROSTOVOLJNIH LADJEGRADNIŠKIH DELAVCOV.

Chicago, D. C. — Včerajšnji izdaji smo obširno povedali, kaj pomeni rezervna armada prostovoljnih ladjegradniških delavcev. Ta teden je izključno dodeljen za nabiranje ladjegradniških, prostovoljcev v rezervni armadi, ki jih potrebujejo 250.000.

Najbolj potrebujejo sledeče delavce:

Delavce, ki znajo variti z acililenskim ali električnim aparatom, asbestovske delavce, kovače vseh vrst, železostugarje, kotlarje in tesarje vseh vrst, smolarje, tesarje, graditelje dokov, električarje, samotezniške strojni-ke, livarje, livarjske delavce, strojnike in strojniške pomočnike, monterje za vodovodne in parne naprave, kleparje, železarske delavce, betonske delavce, sploh rokodelce, ki so potrebni pri gradnji ladij.

Priglašene delavce v rezervno armado prostovoljcev bodo poklicali v ladjedelnice, kadar jih potrebujejo.

AMERIŠKIM UJETNIKOM LAHKO POŠILJAJO ŽIVEŽ.

Washington, D. C. — Vlada je dosegla, da bodo lahko ameriškim ujetnikom pošiljali po "Rdečem križu" živila in denar.

Nemške matere imajo seveda ravnosti privilegij za svoje sinove, ki so vojni ujetniki Ameriškanov.

Kongresna zbornica je dovolila \$80.000 za pomoč ameriškim ujetnikom.

KOMISIJA ZA DOLOČITEV PRODUKCIJSKIH TROŠKOV SLADKORNE PESE.

Washington, D. C. — Živilski upravitelj Hoover naznanja, da je imenoval komisijo, ki ima dognati produkcijske troške sladkorne pese.

SENATOR LEWIS KANDIDIRAJE ZOPET V JESEN.

Washington, D. C. — Senator James Hamilton Lewis, bo najbrž zopet kandidat v jeseni, čeprav je večkrat namignil, da se ne poda več v volilno bitko. Stvar je zdaj odločena, ker zanj vstopajo upravni demokratje in njegovi politični prijatelji.

Svojo kandidaturo mogoče naznani ne kasneje kot prvega julija.

ŽUPANA BI RADI ODSTAVILI

Ore., Ore. — Stiriideset prebivalcev je podpisalo petico, da se odstavi župan O. T. Clark, ker ne gleda na to, da se spolnujejo zakoni.

Kaj pa je storil župan? Po obtožbi petentov ni ukazal, da morajo stražarji ob petih popoldne ostati doma in ne smejo na ulico, ko zapuščajo stavkoka-papirnice.

Med petenti so superintenden-ti, predelavalci, ravnatelji, delničarji in drugi kompanijski užitkarji. Prošnjo je podpisal tudi H. E. Jones, mestni svetovalec. Ta gentleman je povzročil, da zdaj ne čistijo in popravljajo ulice, ker so to delo opravljali stražarji.

ROPARSKI UMOR.

Chicago, Ill. — Živi roparjev, ki nekaznovano more in ropajo po mestu, sta postala Orville H. Travis, predsednik Fidelity Por-trait kompanije, in Nathan Reuben, trgovec na šte. 356 Sedem in štirideset cest.

Travis in McReynolds sta pripravljala mezdno za izplačevanje delavcev v pisarni. Razgovarjala sta se, da je boljše, če plaščata dolarje v gornjem nadstropju takoj, ker postojata velika nevarnost zavoljo roparjev. V tem trenutku so se počasi odprla vrata in v pisarno je stopil o-koli dvajset let star človek, za njim se je prikalal še eden slab obločen, v vsaki roki držel samokres.

"Hitro roke kviško!" je zaklical tolovaj.

Travis in McReynolds sta skočila pokonci in McReynolds je bežal proti vratom. Travis mu je sledil in počila sta dva strela. Travis je padel na tla, ena krogla mu je šla skozi leva pleča in ga zadela v srce. Druga krogla je razčesnila les nad glavo McReynolds.

Roparja nista po tem dogodku imela časa pobrati denar, ampak sta se obrnila in bežala. Na ulici sta oddala še par strelav na ljudi, ki so ju hoteli prijeti.

V Reubenovo prodajalno so vstopili štirje neznanec. Dva sta se z njim zapletla v pogovor, dva sta ostala na straži pri vratih. Ko so odšli, je Reuben opazil, da so zmanjkali trije tucati kroat.

Dan kasneje sta prišla dva neznanca in sta dejala, da hočeta videti srajce. Ko se je trgovec obrnil, je bandit nanj ustrelil. Krogla je zadela trgovca v hrbet in padel je na tla. Tolovaja sta ga na to tepla s samokresi po glavi. Vzela sta \$45 in izginila s plenom.

Reuben ostane pohabljen vse žive dni, če ne podlež rani.

Pri urarju. Kupovalci: "Rad bi kupil uro — budilko, ampak bi ti mora nekaj najnovejšega, nam-

Slovenska Narodna

Ustanovljena 8. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2627-28 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vegril, box 290, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 84, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: J. Kukulj, 9489 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Turbovec, P. O. Box 1, Cress, Ill.

Knjižničar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

NADEBNOST ODSEK:

John Ambrosio, 351 box, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill.

F. S. Truher, 574 Alamy Ave., Rocksping, Wyo.

POBOTNI ODSEK:

Anton Hrast, Gen. Del., Canonsburg, Pa.

Jede Radjick, box 432, Smithton, Pa.

Rudolf Pisterich, 435 box, Bridgeville, Pa.

Jakob Miklavic, L. Box 2, Wilkes, Pa.

M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK "PROSVETA":

John Kaverlich.

VEROVNI IZDAVNIK:

F. J. Kera, M. D., 6208 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:

JOHN VERDERBAR, 2627-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POROČEVANJA se pošiljajo na naslov:

JOHN AMBROSIO, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPILJIVJE VEROVNI, ki sta za volitve prva in druga instance, se pošiljajo na naslov:

ANTON HRAST, 511 — 35th Ave., W. New Duluth, Minn.

VSE DOPISE, razprave, članki, naznanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETA", 2627-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, narodna, oglašit, se pošiljajo na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2627-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajništvo S. N. P. J. uredništvo in upravljalstvo "Prosvete" ne rabite imen urednikov, marveč napisati naslov, ki je na nasloves, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Sejo glavnega upravnega odbora se vršijo vsake prve srede in tretje četrtke v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

reč na ta način, ad bi samo služkinjo zbudila in ne mene in mojo družino!

Urar: "Obžalujem, da cam ne morem postreči, ker imam v zalogi samo takšne ure, ki vse druge zbudijo, le služkinje ne!"

KOLENDARJI

so bili poslani še prve dni meseca januarja t. l. vsem društvenim tajnikom na naslove v imeniku v decembru.

Poslani so bili po ekspresni družbi, in vsak tajnik, ki še ni prejel koledarjev, naj se najprej informira pri najbližnji postaji ekspresne družbe, ako ležijo tam koledarji. Vse one, ki so se pritožili, da jih še niso preječi in so jih pozneje prejeli, prosim, da mi naznanijo sprejem koledarjev s dopisnic: "Prejel sem koledarje."

Bratje, treba je, da to storite, ker smo že toliko društvom poslali koledarje dvakrat, da jih ne ostaja več za tretjo pošiljatev.

Filip Godina, upravnik.

Dobro je je savrnil. Ona: "Jaa sem vulkanične narave, vse gori v meni!"

On: "Ah, takoj! Zato sem si tako obžgal prste pri tebi!"

ISKUM KUCHARICO.

Podpisani želim dobiti dobro slovensko kuharico in žensko, ki pozna dobro vso domačo hišna dela. Plača po dogovoru. Zglasite se osebno ali pismeno pri:

ANTON ZURMAN, 3504 St. Clair ave., (Feb. 11-12-13) Cleveland, O.

NAFREDNE.

"Prosveta" piše na blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš s njenimi idejami, podpiraj trgovca, ki oglašuje v Prosveti. V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po smerni ceni.

ANTON SORNIK, Norwalk, Pa.

reč na ta način, ad bi samo služkinjo zbudila in ne mene in mojo družino!

Urar: "Obžalujem, da cam ne morem postreči, ker imam v zalogi samo takšne ure, ki vse druge zbudijo, le služkinje ne!"

PROF. DR. MULLIN

IZDAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411-4th Avenue

(NA SPRETI POSTE)

PITTSBURGH, PA.

ELEKTRIČNA PREGLEDNA Z X ŠARKI.

Stari in skusni zdravnik, s 35 letno prakso. Zdravi uspešno in hitro vse bolezni, plufa, šelodce, obisti, trganje, nevroznost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni možkih. Odravi vsako bolezen katero prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko Hrvillo Slovencev. Uradne ure od 8. jutraj do 8. sveder, ob nedeljah samo od 10. do 12. popoldne.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

635 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je izredno uspešen v zdravljenju vseh vrst bolezni, ki jih zdravi uspešno in hitro. Zdravi vsako bolezen katero prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostalih delov sveta zdravila. Niske cene. Navet brezplačno. Točen pregled popolnoma jamčen. Pri meni se zdravi veliko Hrvillo Slovencev. Uradne ure od 8. jutraj do 8. sveder, ob nedeljah samo od 10. do 12. popoldne.

PROF. DR. MULLIN

IZDAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411-4th Avenue

(NA SPRETI POSTE)

PITTSBURGH, PA.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

635 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

PROF. DR. MULLIN

IZDAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411-4th Avenue

(NA SPRETI POSTE)

PITTSBURGH, PA.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

635 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

PROF. DR. MULLIN

IZDAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411-4th Avenue

(NA SPRETI POSTE)

PITTSBURGH, PA.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

635 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

PROF. DR. MULLIN

IZDAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411-4th Avenue

(NA SPRETI POSTE)

PITTSBURGH, PA.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

635 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

NE DA SE PREVARITI!

Veseloigra v treh dejanjih.

Spisal Etbin Kristan.

(Pravice ponatis in prevoda pridržane. Za pravice upravičeno se je obrnilo do uradnika "Proseta".)

(Medijevstvo)

Bučar: Če ni ponarejen, kaj??
Spazoni: Zdaj vidim, da razumete. Pošljite ga v banko. Tam se ne morejo zmotiti.

Bučar (vzame bankovec, gre k salonskim vratom in odpre). Petelinček! Ali si tukaj?

Petelinček (v saloonu): Tukaj! Nežka mi nagaja.

Bučar: Pridi sem!

Petelinček (pride).

Bučar (mu daje bankovec in na tihem govori z njim.)

Estella: Jaz ne vem, kaj se je nenadoma z menoj zgodilo. Tako čudno mi je.

Misoris: Tako čudno? Kaj! Naša slavna umetnica se je najbrže zaljubila.

Estella: Pustimo to. Ali se vam ne zdi, da je ta mister Bussar nenavadno interesanten mož?

Petelinček (odide).

Bučar (zapre vrata in se vrne k mizi): Zakaj me tako gledate, Miss Estella?

Estella: Ne vem. Sedite sem k meni. Vsaj za ta kratek čas. Saj — saj se morda ne vidiva nikoli več.

Bučar: Nikoli več? Zakaj pa ne?

Estella: Oh! — Kadar odidem iz te hiše, pozabite čez par minut, da ste kdaj govorili z neko Estello.

Bučar: Da pozabim? Ne recite tega. Seveda. Vi ste umetnica, pa se ne boste spominjali na priprostežga človeka.

Estella: Priprostežga? Sree ne vprašuje za to. Kaj so mi bogati fabrikanti, trgovci, denarni aristokrati, ki mi pošiljajo cvetlice in ponujajo diamante? Vsa bi se lahko povila z biseri, če bi hotela iztegniti roko. Čemu! Take reči lahko kupim v trgovini. Sree hrepeni po drugih rečeh.

Bučar: Tudi moje sree hrepeni, Miss Estella! Če bi vedel, da se vam ne zdi za malo —

Estella: Kaj bi se mi zdelo za malo?

Bučar: Da bi jaz — da bi se z menoj kaj pogovorili!

Estella: Zakaj pa ne? Običajno me. Kadar nisem na izkušnji ali na predstavi, sem vedno doma.

Bučar: Ko pa ne vem —

Estella: Zapišite si moj naslov, če ga nočete pozabiti. 4343 Boston Boulevard.

Bučar (si zapisuje).

Estella: Če mi pa hočete telefonirati: Midway 2828.

Petelinček (pride). Tukaj je drobiž. (Daje Bučarju denar.)

Bučar: Zmenjali so? Ali so pogledali desetaki?

Petelinček: Čudak! V banki pogledajo vsak denar. Tam se ne dajo opehariti. Tvoje sorte so.

Bučar: No, hvala ti za sedaj. Reci Nežki, naj ti enega natoči.

Petelinček: Če ravno ukazuješ! Saj veš, da rad ne. (Odide.)

Spazoni: Seveda, če ga vzamejo v banki.

Misoris: Vidite. Zdaj vam pa povem, da si napravite takih desetakov lahko cele kupe.

Bučar: Napravim?

Estella: Treba je, da izveste resnico, Mister Bussar. Obiljubili ste, da obranite tajnost, in na to se zanašamo. Mi imamo sredstvo, da človek z njim lahko obogati čez noč. Mister Spazoni in Misoris sta izumila stroj, s katerim se lahko dela tak denar, kakršnega ste videli. Iz gotovih kemičnih vzrokov se drugi bankovci ne posredujejo tako imenitno, kakor desetaki. Lahko bi se sami posluževali te skrivnosti; ampak rekli smo si: Ni nam ne škoduje, če si pomaga tudi kdo drugi. Razume se pa, da ni vsak tega vreden. Največ je takih ljudi, ki bi napravili z bogastvom več slabega kakor dobrega.

Bučar: To je res. To je sveta resnica.

Estella: Vidite. Zato smo se natančno, seveda na tihem poučili, kdo zasluži tako priliko. In Vi ste nam bili od zanesljivih ljudi tako toplotno priporočeni, da smo sklenili priti k vam.

Bučar: Kdo me je pa priporočil?

Misoris: Take radovedni ne smete biti. Mi se informiramo samo tako, da nihče ne sluti, za kaj da gre.

Spazoni: Če hočete porabiti priliko, imamo stroj za vas.

Bučar: Tukaj ga imate?

Spazoni: Lahko vam ga pokažemo takoj. Videli boste, da je stvar čisto enostavna.

Bučar: Res? ... Ampak, ne, ne. To je vendar prepovedano.

Misoris: Prepovedano — to se vjema. Če tako mislite. No, pa brez zamere, pa gremo. Le ne pozabite. Obiljubili ste nam, da boste molčali.

Bučar: No, no! Saj nisem mislil tako. Saj vas ne podim. Saj beseda ni konj.

Spazoni: Prepovedano je. Biti siromak ni prepovedano, ampak prijetno tudi ni. A preudarite: Kaj pa delamo mi? Nam ne gre za sleparstvo in zato hočemo pomagati takim ljudem, o katerih vemo, da bodo delali dobroto z denarjem.

(Trkanje).

Bučar (gre pogledat k vratom in malo odpre).

Neža (pomoli glavo noter): Špela je prišla; pravi, da veš zakaj.

Bučar: A, Špela! Reci ji, naj malo počaka. Tako je sem gotov. (Zapre in se vrne): No, gospodje, pa pokažite svojo masino.

Spazoni (vzame iz kovčega majhen stroj, pri tistem na gumb, zavrti kolesce, in potegne iz špa-

nje desetak): Vidite. Ali je ravno tak?

Bučar (vzame desetak, ga obrača na vse strani, vzame iz listine svoj desetak in primerja: Tak je, kakor prejšnji.

Misoris: Torej je dober. Saj sploh ne more biti drugačen. Če bi ponudili ta stroj vlad, nam da par milijonov zanj. Ampak mi ne bi mogli tedaj nikomur več pomagati.

Bučar: Koliko pa zahtevate zanj?

Misoris: Pošteno: Tisoč dolarjev. Do pol milijona lahko delate desetake. Potem je treba pregledati masino. To vam napravimo zastonj.

Bučar: Tisoč dolarjev! Toliko nimam. (Premišljuje nekaj časa napeto): Ne vem prav. . .

Prosimo Vas, stopite še za trenutek v ono sobo. (Jih odvede v stanovanje, se vrne in pokliče Špelo).

Špela: Kako sem se načkala! Kako pa je stiatimi papirji?

Bučar: He! Želod ni hotel. Pravil je, da jih nima nič več. Ampak jaz sem tako pritiskal, da sem jih iztrgal še za en tisoček zate. Seveda sem dejal, da so zame.

Špela: To si pametno naredil. Pa veš, da so papirji dobri?

Bučar: Saj sem se prepirjal.

Špela: Tedaj mi jih pa kupi. Prinesla sem ti denar zanje, ker se zanašam nate. (Jemlje denar iz nedrji.)

Bučar: To se lahko, Špela.

Špela: Saj sva — prijatelja, kajne?

Bučar: I, Špela! Samo prijatelja?

Špela: Na, tukaj imaš denar (mu daje bankovec). Kar je tisto — saj še ni vseh dni konec.

Bučar: Ali se Ti mudi?

Špela: Zdaj ne morem ostati. Saj prideva itak pozneje pogledat tiste papirje. (Odhaja).

Bučar: Le pridi, Špela, le pridi! (Gleda za njo, obrača bankovec, potem jih hitro vtakne v žep in gre odpirat sosednja vrata.)

Estella, Spazoni, Misoris (vstopijo).

Estella: Ali ste sami? Kar dolgočas mi je — nam je bilo.

Bučar: Opravek sem imel, navaden opravek.

Estella: Ali ni bil nemara srčen opravek?

Bučar: Ne, kaj mislite, gospodična! — No, prijatelji, kako se pobotamo za to masino??

Misoris: Povedal sem vam pošteno.

Bučar: Tisoč dolarjev! Ampak toliko nimam.

Spazoni: Saj ne iščem dobička pri tem. Ampak toliko stane nas.

Bučar: Verjamem. Pa kjer ni, cesar ne vzame. Če bi šlo za šesto. Toliko bi še spraskal skupaj.

Spazoni (pogleda Estello in Misorisa): Šesto, to res ne gre. Če vam pustimo masino za sedem sto ne zaslužimo ne enega centa. Zza ta denar vam jo damo, ker vam hočemo pomagati. Za manj bi bilo pa proti našelom.

Bučar: Ali je to zadnja beseda?

Estella: Pomislite, Mr. Bučar, da tiči pol milijona v masini.

Bučar: No, naj bo — (Jemlje denar iz žepa in šteje). Zdaj mi pa še pokažite, kako in kaj.

Spazoni (jemlje denar) to se razume.

Misoris (vzame kup papirja, srezanega v velikosti desetakov, iz kovčega): Vidite, papir mora imeti natančno velikost. To boste že znali. Kakšen je, je vseeno. Masina ga sama predela. Tukaj ga položite noter. (Vzdigne pokrov in vrže papir v stroj). Tako zaprete. Potem dobro pritiskate na pokrov — takole. Zdaj je papir v pravi legi. Potem nalijete navadnega črnila tukajle noter, glejte, tako. In zdaj vrtite tukaj, vidite. Za vsakih deset bankovcev enkrat. Sto smo jih dali noter, torej desetkrat. (Vrti). In zdaj je vse gotovo. Pustite denar štiri ure noter, da se posuši. Če bi ga mokrega vlekli ven, se vse zmaže. V štirih urah se pa že posuši. In potem potegnite tukaj bankovec za bankovcem ven, kakor sem jaz prej.

Bučar: To pa že razumem. Saj ni tako težko.

Spazoni: Seveda ne. Le mirno je treba postopati in se ne pre nagliti.

Misoris: Tako je zdaj torej vse v redu in vam želimo mnogo sreče.

Spazoni: In da bi vam bogastvo zaleglo.

Estella: Mister Bučar, upam, da se pokažete pri meni.

Bučar: Z največjim veseljem, gospodična! Zdaj vem, kaj je eigananka prerokovala.

Estella: Da, da. Tudi jaz razumem eigananko. (Odhaja s Spazonijem in Misorisom.)

(Zagrinjalo.)

TRETJE DEJANJE.

Soba kakor v drugem dejanju.

Bučar. Neža.

Neža: Kaj ne pojdeš nič v salon?

Bučar: Saj je Drežec tam. Sploh se mi ne ljubi. Ne bom se več dolgo valjal po tej besnici.

Neža: Kaj pa boš, reva? Kaj ti še vedno blodi gosposki hotel po glavni? Zahvali se vsem svetnikom in svetnicam, kar jih poznaš, da imaš gostilno, v kateri kaj razumeš in ki ne presega tvoje pameti.

Bučar: Kakor znaš, tako pa govoriš. Od vola ne more človek pričakovati več kakor kos mesa. Jaz pa hvalabogu vem, kaj hočem. Tudi s tisto mestno gostilno se najbrže ne bom ukvarjal. Tudi tam so skrbi — in delo.

Neža: A, glej, glej! Delo ti smrdi? Kaj se pa zdaj sanja tvoji modri glavici? Najbrže misliš, da se ti tiste delnice čez noč izpremene v milijon, kaj? Vesel bodi, če sploh ne izgubiš denarja na njih. Saj nič ne razumeš o takih papirjih.

Neža: Ti pa razumeš! Delnice so že dobre, to je jasno. Če ne bi bile dobre, bi vedele Fany, pa ne bi pripočela, naj jih kupim, ko želi, da bi bil bogat.

Neža: Ker se je zazijala vate, misliš! Toliko se zmeni zate, kolikor za našega mačka.

(Dalje sledi.)

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Bened Trebinsky.

DRUGI DEL.

V ZEMLJI KRVNIH SORODNIKOV.

(Nadaljevanje.)

Kakih deset korakov od njega

je bil velikanski mož rdečih las

in brade, silno zardečega obličja

in oči, kakor bi imel v njih mesto

beline vodo. Bil je skoro popolnoma

slehen. Na grbi je imel samo siv,

svilen plašček, nad katerega se

dene oklep. Oči so se mu zdaj in

zdaj zapirale, premagoval ga je

spanec. . . Sreča za očeta Dobrogosta

in ostale vjetnike.

Obrovali vitez ni bil nihče

drug kakor Guncelin s Hageana,

mnogoletna žiba bodrke zemlje,

ki je vedno tepla do krvi. Očeta

Dobrogosta je vlekel z nekaterimi

starostami na dvor zloglasnega

tekmeasa Henrika Štanfova. Slovanaki

apostol v teh pokrajinah je bil

neizrečeno nevaren — tisočkrat

nevarnejši kakor vsi čarovniki skupaj.

Če bi se posrečilo jednemu, da bi

našel pot v srea tukajšnjih prebivalcev,

bi mu prišla pomagat cela množica, in

potem bi bilo konec nemškega gospodarstva

med Slovanami. Spomnil bi se tudi

onih vej, ki so usahnile že skoro

popolnoma. . . Slovanaki duhovniki

bi bili med ljudstvom kakor olje v ognju.

Tega so si bili grobarji bratakih

severnih rodov svesti v najvišji meri.

"S Češkega — ha — ha — ha!"

"Še vas nam je manjkalo tukaj. . ."

Vitez Guncelin je govoril v spanju

in se pričel surovo smejati.

"Saj vam preide veselje, biti apostoli,

kjer imajo pravico na kinci, — ko

izveste, kako je našel vaš prvi mojster.

In krivdo zvrnemo na paganske pse. . .

Izborno!"

Vitez Guncelin je v sanjah tudi

ploskal z rokami.

Očeta Dobrogosta je obšel pri

teh besedah mrz po vsem telesu. Take

propalosti vendar ni pričakoval.

"A enkrat se bo vendar maščeval

kriz nad nami samimi! — Morda se

maščevati! — (Vaši lastni potomci

vaših unukov unuki, ga bodo trgli

drug drugemu, drug drugemu boste

očitali grozne pregrehe, ta križ,

katerega ste stali v teh neurečnih

krajih nad grobove, polivali ga s

nedolžno krvjo, — ta križ vas razcepi,

da se boste bili drug proti drugemu

kakor najhujši sovražniki, ta križ,

pod katerega prevetzo ste delali v

nebo vpijoče grehe, ta razdvoji med

vami očete in sinove — razcepi

vam rodne brate, da bo hotel imeti

vsak svoj evangelij, ki bo najprimernejši

njegovemu razumu.

"Molči, pes!"

Vitez Guncelin se je dvignil in

segel po ročaju svojega meča.

Poslednje Dobrogostove besede

je alilal čisto jasno in zato ga je hotel

karnovati.

Toda zmanjkalo mu je časa.

Iznad kolovoznega pota pri

smrečeh so se naenkrat vzdignili

neizmerni oblaki prahu, in zemlja

je zabobnela pod kopiti kakih

stovetno konj. Nemeem ni ostalo

niti toliko časa, da bi si mogli pokriti

glave s čeladami, kaj šele prikleniti

oklepe! — Guncelin je samo izrekel

besedico: "Dane!"

Nato je prihitel k ustniam bojni

rog in pričel trobiti iz polnih pljuč

v znamenje, da so tu dobri prijatelji,

da so tu kristjanje. In nad glavo je

razvil zastavo ter stopil pod njo. . .

Toda nemški jezdeci so ali pobegnili v

gozd ali pa so bili pobiti.

Le Guncelin je še stal pod svojo

zastavo, in neprestano je donel rog

pri njegovih ustniah.

"Jaz sem vitez Hagen, gospod na

Siebergu. . ."

"Brani se, sicer ti razkoljem

glavo. . ."

Pred Nemeem se je pokazal na

vraneu mladi vitez — Estrichson,

ki se je spustil na Niklotov ukaz

s svojim spremstvom globoko proti

jugu. . .

"Čuješ — brani se — sicer ti

izbijem dušo iz roparskega tele-

"Vi ste Danei?"

"Tako je. . ."

"Prokleti verolomci!"

"In vi plodovi pekla!"

In nato sta se srečala meča vitezov,

da so se kresale iskre. Guncelin je

bil mojstrski borilec, in dasi ni imel

oklepa, se je vendar branil kot razjuten

tur. Mladi vitez je naenkrat povsili

meč z ostjo proti zemlji.

Vendar se je zagnal proti njemu z

najhitrejšim zamahom. Estrichson se

je ročno umaknil.

"Tako se ne morem bojevati s teboj!"

— Pustim ti časa, da se oblečeš v

svojo opravo! Guncelin je zasikal kot

kača in se res oblekel v svojo opravo.

Estrichson je tudi skočil s konja.

Orožje je zopet švignilo po

vzduhu. Odbila sta se že nekolikokrat,

a vselej sta se vrgla drug na drugega

s podvojeno silo. Danei so gledali boj s

pritajenim dihom, a njihove desnice so

potivale na ročajih mečev, da bi v čas

potrebe prikočili svojemu gospodu na

pomogo.

Toda Estrichson ni delal svojemu

dedu Niklotu sramote. Ni trajalo dolgo,

in Guncelinov meč se je zlomil v tri

kose. V tem trenutku je tudi Estrichson